

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
LESNICKÁ A DŘEVAŘSKÁ FAKULTA
OBOR HOSPODÁŘSKÁ A SPRÁVNÍ SLUŽBA V LESNÍM
HOSPODÁŘSTVÍ
KATEDRA EKONOMIKY A ŘÍZENÍ LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ

**Ekonomické zhodnocení certifikačních systémů
lesů v České republice**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Kateřina Ventrubová, Ph. D.

Autor bakalářské práce: Daniel Staněk

© PRAHA

2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “ Ekonomické zhodnocení certifikačních systémů lesů v České republice “ vypracoval samostatně za použití uvedené literatury, uvedených zdrojů a vlastních získaných poznatků.

.....

Daniel Staněk

V Praze dne

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí bakalářské práce Ing. Kateřině Ventrubové, Ph. D. za odbornou pomoc při vypracování této práce, dále rodičům a přátelům, kteří mi byli oporou při studiu.

Shrnutí

„Certifikace lesů“ je systém dobrovolných standardů a shod, použitý k prokázání trvalého udržitelného obhospodařování lesů (SFM) v praxi.

Standardy obvykle vyžadují postupy, které minimalizují škody na životním prostředí z kácení stromů v závislosti na druhu a lesním typu, limity na množství a povaze stromů, které mohou být pokáceny. To může zahrnovat povinnost zalesnění. Standardy také nastiňují sociální a ekonomické požadavky, které zajišťují řízení lesů „zodpovědným“ způsobem.

V obecné koncepci trvale udržitelného lesního hospodaření znamená, že těžba dřeva se využívá, jako obnovitelné zdroje, při kterém se zachovává zdraví a charakteristika lesů, jako je biologická rozmanitost. Existují dva celosvětově dominantní certifikační systémy pro SFM: Forest Stewardship Council (FSC) a Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC).

Organizace spojených národů odhaduje, že je certifikována plocha 355 miliónů ha lesa, což představuje 9 % podílu z celkového celosvětového zastoupení lesa. Ve světě má PEFC certifikace rozlohu 230 miliónů hektarů a FSC certifikace má kolem 140 miliónů hektarů.

Klíčová slova: certifikace, plán, les, ekonomické vyhodnocení, PEFC, FSC

Summary

„ Forest certification “is a system of voluntary standards and conformance used to demonstrate the practice of Sustainable Forest Management (SFM).

Standards typically require procedures which minimize environmental damage from tree felling and, depending on the species and forest type, limits on the amount and nature of trees that may be felled. It can include obligations to reforest. Standards also outline social and economic requirements that ensure forests are managed in a „responsible“ manner.

In general the concept of sustainable forestry means harvesting timber in such a way that it can be utilized as a renewable resource while maintaining forests health and characteristics such as biodiversity. There are two globally dominant certification systems for SFM: the Forest Stewardship Council (FSC) and the Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC).

The United Nations estimates that 355 million hectares of forests has been certified globally, approximately nine per cent of the total global forest area. In Czech Republic is represented PEFC 1.883.149 ha and FSC 52.314 ha. In world: PEFC certification covers 230 million hectares and FSC certifies around 140 million hectares.

Key words: certification, scheme, forests, economics evaluation, PEFC,FSC

Obsah

1	Úvod	4
2	Cíl a metodika	5
3	Literární řešerše	6
3.1	Od historie po současnost certifikace	6
3.2	Skutečnosti volající po certifikaci	7
3.2.1	Principy a fungování certifikace	7
3.2.2	Význam certifikace	8
3.3	Slovníček pojmů	9
3.3.1	Trvale udržitelný rozvoj (TUR)	9
3.3.2	Trvale udržitelné Hospodářství (TUH)	10
4	Současné postavení certifikačních systémů	11
4.1	AFS - Australian Forestry Standart	11
4.2	BOLFOR II	11
4.3	CERTFORCHILE	12
4.4	LEI - INDONESIAN ecolabelling Institute	12
4.5	CSA - Canadian Standarts Association	12
4.6	SFI - Sunstainable Forestry Initiative	13
4.7	CERFLOR	14
4.8	ATFS - American Tree Farm System	14
4.9	MTCC - Malaysian Timber Certification Council	15
5	Srovnání FSC a PEFC	16
5.1	FSC - Forest Stewardship Council	16
5.1.1	Struktura	16
5.1.2	Český standard FSC	19
5.1.3	Rozloha lesních majetků podle certifikace FSC	20
5.1.4	Propojení FSC a spotřebitelského řetězce (CoC)	21
5.1.5	Cena	22
5.2	PEFC- Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes	23
5.2.1	Rada PEFC	23
5.2.2	Struktura	24
5.2.3	Standardy Českého systému certifikace lesů	26
5.2.4	Politika a cíle jakosti	26
5.2.5	Cena	29
5.3	Srovnání PEFC a FSC	29
5.3.1	Podobnosti PEFC x FSC	29
5.3.2	Zásadní rozdíly PEFC x FSC	29
6	Ekonomické srovnávání	33
6.1	Řízení rizik prostřednictvím certifikačních systémů	33
6.2	Ekonomické srovnání v ČR	34
7	Diskuze, závěr	35
8	Literatura	37
9	Přílohy	41

1 Úvod

Les je porost dřevin, ve kterém se vyvinulo stromové patro. Je to velmi složitý ekosystém, který je tvořen složkou rostlinou (fytocenóza), živočišnou (zoocenóza) a abiotickým prostředím (biotopem).

Lesnická praktická činnost se datuje již od dob středověku. Dřevo bylo v těchto dobách jediným zdrojem (palivo, stavební materiál). Proto se jeho spotřeba od 13. století zvyšovala. V této době se ukázalo, že zásoby dřeva v lesích nejsou nevyčerpatelné, a proto bylo nutné hledat postupy k účelné a úsporné těžbě (Poleno Z., Vacek S. a kol., 2007).

A proto v dnešní době, kdy skoro každý výrobek se musí prokazovat dokumentací tzv. certifikací, o jeho vzniku a jeho dalším zacházení, bylo jen otázkou času, kdy se i tento postup zavede do lesního hospodářství, kdy se budou prokazovat dřeviny, jak je s dřevinami hospodařeno a zacházeno.

2 Cíl a metodika

Cílem této práce je porovnat po ekonomické stránce dva používané certifikační systémy v České republice, které se uplatňují v lesním hospodářství. Práci lze rozdělit na čtyři hlavní části. První část obsahuje literární rešerši, ve které jsou čtenáři seznámeni s historií, vymezením, principy a významem certifikace pro lesní hospodářství.

Druhá a třetí část je zaměřena na postavení certifikačních systémů v lesním hospodářství, kdy v třetí části bakalářské práce je čtenář seznámen s popisem, podobnostmi, a zásadními rozdíly mezi dvěma nejrozšířenějšími certifikačními systémy na světě, které se uplatňují i v České republice.

Čtvrtá část bakalářské práce je zaměřena na ekonomické zhodnocení dvou certifikačních systémů FSC a PEFC, které se uplatňují i v českém lesním hospodářství.

3 Literární rešerše

3.1 Od historie po současnost certifikace

S uspořádáním společnosti, rozvojem průmyslu a s věnující se spotřebou zemědělské půdy docházelo k většímu hospodářskému využití lesního fondu. Proto od 17. století dochází v rozvinutých evropských zemích k prvním patentům, předpisům a vzniku jednoduchých zákonů, týkajících se hospodaření v lesích, které zabraňovaly a omezovaly odlesňování rozsáhlých území.

Ve střední Evropě je větší část lesní plochy evidována, zpracovávána a řízena na základě dlouhodobých lesních hospodářských plánů, které vypracovávají taxační kanceláře. Tyto lesní hospodářské plány jsou vypracovávány na základě dlouhodobých fytoecologických, pěstebních, těžebních, dopravních, mapových a historických podkladů a přesně definují veškerou odbornou činnost na plánované období.

Koncem 70. let minulého století začaly v různých oborech lidské činnosti nezávislé organizace zakládat kontrolní certifikační systémy. Bylo to způsobeno také díky většímu zájmu o okruh hodnocení a kontrolu environmentální složky. Byla to doba, kdy se jednalo o zamezení nadměrných a devastačních těžeb v tropických deštných pralesích.

Certifikaci se nevyhnulo ani lesní hospodářství. První myšlenka založení systému certifikace lesů byla prezentována v roce 1990 v Kalifornii, kdy se sešli zástupci ekologických organizací, lesníků, obchodníků se dřevem, dřevozpracujícího průmyslu, odborů, sdružení domorodých obyvatel a certifikačních organizací z celého světa (Riedl M., 2005).

Ve světě je certifikováno 8 % lesů, to je oproti roku 2002 značný nárůst. V roce 2002 bylo certifikováno pouze jen 2,8 %. Certifikace se stala běžnou činností v mnoha vyspělých zemích, ale i v několika málo zemích produkujících tropické dřevo. V tropických oblastech se podíl certifikace pohybuje okolo 0,6% lesů v Africe, 1,2% v Latinské Americe a 1,4% v Asii.

Většina (82%) světově certifikovaných tropických lesů je v lesních koncesích nebo v jiných vlastních oprávněních. Soukromý sektor spravuje velké lesní hospodářské jednotky (FMUs). Celková plocha certifikovaných lesů v držení malých zemědělců

je malá. Společenstvím vlastněné nebo spravované lesy tvoří 14% z certifikovaných lesních majetků.

Národní certifikační programy existují v 32 zemích, z nich 4 jsou rozvojové země. Mezi země produkující tropické dřevo s vnitrostátním systémem patří Brazílie (Programa Brasileiro de Certificação Florestal – CERFLOR) Indonésie (Indonesian Ecolabelling Institute -LEI) a Malajsie (Malaysian Timber Certification Council -MTCC). Několik jiných rozvojových zemích, včetně Kamerunu a Gabonu, jsou v procesy vývoje národních systémů (International Tropical Timber Organization, 2008).

3.2 Skutečnosti volající po certifikaci

Certifikace dřeva je jeden z několika tržních nástrojů, určených pro podporu principů trvale udržitelného obhospodařování lesů. Je definována jako postup, v jehož průběhu tzv. třetí strana hodnotí, zda hospodaření v lesích, z nichž certifikované dříví pochází, odpovídá ekologickým standardům stanoveným před zahájením vlastní certifikace (tzv. obhospodařování trvale udržitelným rozvojem). O výsledku tohoto hodnocení se vydává písemné osvědčení – certifikát. K ekologickým kritériím certifikace jsou v poslední době přidávána i další – ekonomická a sociální hlediska (Pulkrab K. a kol., 2007).

3.2.1 Principy a fungování certifikace

V posledních desetiletích se celosvětově stupňuje zájem společnosti o ochranu lesů jako nenahraditelné složky životního prostředí. Podnětem tohoto zájmu se stalo ničení a devastace především tropických pralesů, významných a nezastupitelných ekosystémů naší planety. Certifikace lesů a lesního hospodářství je dobrovolným nástrojem a byl navržen jako způsob identifikace produktů pocházející z lesa nebo lesnické činnosti. (http://www.pefc.cz/images/stories/dokumenty-ke-stazeni/standardy-ceskeho-systemu-certifikace-lesu/CFCS_1001_2006_230206_ZL_0108.pdf - 22. 4. 2011).

3.2.2 Význam certifikace

- vlastník lesa se dobrovolně a vstřícně staví k životnímu prostředí a je ochoten svůj lesní majetek obstarávat i nad rámec legislativních prostředků;
- třetí nezávislá strana dává své ohodnocení až po závažné kontrole. Vydává vlastníkovému písemné potvrzení (certifikát) o hospodaření ve vlastnických lesích. Potvrzení vyjadřuje, že hospodaření odpovídá předem daným ekologickým, ekonomickým a sociálním standardům. Certifikace v lesnictví tedy logicky nehodnotí výrobky, ale označuje jen způsob, jakým bylo dřevo vypěstováno. Pokud máme na výrobku logo pro daný certifikační systém, znamená to, že materiál pochází ze suroviny, která byla vypěstována v souladu s trvale udržitelným rozvojem;
- zvýšení kvality životního prostředí;
- zlepšení využívání dřeva jako obnovitelné a ekologické suroviny;
- nepreferuje se zde jen produkce, ale bere se zde i aspekt na ostatní funkce lesa;
- snaha o návrat k přirozenému lesu;
- přirozená obnova lesa;

3.3 Slovníček pojmů

3.3.1 Trvale udržitelný rozvoj (TUR)

„TUR představuje alternativní model vývoje společnosti oproti dominující industriální ekonomice. Odráží přirozené environmentální limity hospodářského růstu; politiky na této koncepci založené prosazují uvedení hospodářského a společenského vývoje do souladu s kapacitami ekosystémů, se zachováním přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro nynější i příští generace. Klasická definice ze zprávy Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj (tzv. Zpráva Brundtlandové) z roku 1987 zní takto: „udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.“ (http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj -11.4. 2011).

Základní principy udržitelného rozvoje vycházející z Agendy 21:

- propojení základních oblastí života – ekonomické, sociální a životního prostředí;
- dlouhodobá perspektiva – je třeba dlouhodobě plánovat a zvažovat každé rozhodnutí;
- kapacita životního prostředí je omezená – nejenom jako zdroje surovin, látek a funkcí potřebných k životu, ale také jako prostoru pro odpady a znečištění všeho druhu;
- předběžná opatrnost – důsledky některých našich činností nejsou vždy hned známé, proto je na místě opatrnost;
- prevence – je mnohem efektivnější než následné řešení dopadů;
- kvalita života – má rozměr nejen materiální, ale také společenský, etický, duchovní, kulturní a další, lidé mají přirozené právo na kvalitní život;

- sociální spravedlnost – sociální spravedlnost – příležitostí i zodpovědnosti by měly být děleny mezi země, regiony i mezi rozdílné sociální skupiny. Ekonomika zde hraje roli nástroje k dosažení zlepšení sociálních podmínek;
- zohlednění vztahu „lokální - globální“ – činnosti na místní úrovni ovlivňují problémy na globální úrovni – vytvářejí je nebo je mohou pomoci řešit (a naopak);
- vnitrogenerační a mezigenerační odpovědnost (či rovnosti práv), tj. zabezpečení národnostní, rasové i jiné rovnosti, respektování práv všech současných i budoucích generací na zdravé životní prostředí a sociální spravedlnost; mluvíme o morální povinnosti k budoucím generacím;
- demokratické procesy – zapojením veřejnosti již od počáteční fáze plánování vytváříme nejen objektivnější plány, ale také obecnou podporu pro jejich realizaci; ([http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB-11.4.2011](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB-11.4.2011))

3.3.2 Trvale udržitelné Hospodářství (TUH)

TUH bylo definováno na 2. ministerské konferenci na ochranu lesů v Evropě, Helsinky 1993, jako správa a využití lesů a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnosti a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti a budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a mezinárodní úrovni, a které nepoškozují ostatní ekosystémy (Smola a kol. ÚHÚL, 2008).

4 Současné postavení certifikačních systémů

Ve světě je přibližně 32 národních certifikačních systémů. To je jasný důkaz, že zájem o trvale udržitelný rozvoj (TUR) stoupá. Většina z 32 certifikačních systémů vznikala jako samostatné projekty. Nyní jsou ve světě dva hlavní programy, které zastřešují ostatní národní certifikační systémy. Jedná se o Forest Stewardship (FSC) a Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC). Jsou to tedy dva nadnárodní certifikační systémy.

4.1 AFS - Australian Forestry Standard

Australian Forestry Standard je Australský národní certifikační program, byl založen v roce 2002. Činnost systému je podporována spolkovou vládou a aktivními asociacemi v dřevozpracujícím průmyslu. AFS je členem PEFC a standard byl schválen v roce 2003. V Austrálii je více než 10.000.000 hektarů certifikovaných. To je 90 % z australských velkých státních a soukromých lesů a plantáží (<http://www.forestrystandard.org.au/> - 11.4.2011).

4.2 BOLFOR II

BOLFOR II je Bolivijský národní certifikační program zahrnující 130 milionů hektarů lesa. Bolívie je rozdělena na 6 základních oblastí podle hydrologických režimů – Chiquitania, Bajo Paraguá, Guarayos, Choré, Prc - andino amazónico, Amazonia. BOLFOR byl vytvořen kvůli dopadu na životní prostředí a neudržitelnému využívání cenných druhů, které tvořily 90% bolivijského obchodu se dřevem. BOLFOR byl zahájen roku 1993 a byl natolik úspěšný, že přešel v BOLFOR II, který byl schválen roku 2003. Tento program už byl ukončen. Bolívie má certifikováno 1.819.033 ha systémem FSC (<http://www.consejoforestal.org.bo/> -11.4.2011).

4.3 CERTFORCHILE

CERTFORCHILE je Chilský národní certifikační lesnický program. Svoji činnost začal v roce 2003. Systém má normy na řízení lesů a na certifikaci spotřebitelských řetězců. CERTFORCHILE byl uznán roku 2004 PEFC (<http://www.certfor.org/>-11.9.2010).

4.4 LEI - INDONESIAN ecolabelling Institute

INDONESIAN ecolabelling Institute je Indonéský národní certifikační program. V roce 1998 vznikl institut vycházející z pracovní skupiny, skládající se z akademické instituce, vládních a nevládních organizací a podnikatelských subjektů. Certifikace lesů se rozvíjela na základě principů a kritérií FSC, ISO a Tropical Timber Organization. LEI má certifikováno v přirozených lesích 502.000 ha, v plantážích 540.000 ha a Společenství lesů má 25.000 ha (<http://www.lei.or.id/>- 3.4.2011).

4.5 CSA - Canadian Standarts Association

Canadian Standarts Association vzniklo roku 1996 pod nátlakem kanadského lesního průmyslu. CSA SFM standard je uznán certifikačním systémem PEFC. CSA vytvořil program, Trvale udržitelného hospodaření – Sustainable Forest Managment program (SFM), který byl v roce 2002 uznán SFI (Sunstainable Forestry Initiative). Standardy jsou vytvářeny dobrovolnou komisí, která zastupuje spotřebitele, environmentální skupiny, vládu, průmysl, místní obyvatelstvo, zájmové skupiny a vědu. 95% lesů v Kanadě je ve veřejném vlastnictví, a proto je důležitá aktivní účast místního obyvatelstva na tvorbě CSA standardů (<http://www.csasfmforests.ca/home.htm> - 21.3.2011).

4.6 SFI - Sustainable Forestry Initiative

Sustainable Forestry Initiative - udržitelná lesnická iniciativa, je zcela nezávislá charitativní organizace věnující se podpoře trvale udržitelného obhospodařování lesů. Norma certifikace lesů je založena na principech, které podporují trvale udržitelné obhospodařování lesů, včetně opatření na ochranu jakosti vod, biologické rozmanitosti, lokalitu divoké zvěře, druhy ohrožené a lesy s výjimečnou ochrannou hodnotou.

Program SFI byl zahájen v roce 1994, na základě Konference OSN v roce 1992 o životním prostředí a rozvoji. Tento program je široce používán v celé Severní Americe a má silnou podporu na globálním trhu. Řídí se podle normy SFI 2010-2014 norma je založena na zásadách a opatřeních, která podporují trvale udržitelné hospodaření v lesích. V roce 2005 byl program SFI schválen mezinárodním programem pro schvalování lesních systémů certifikace PEFC.

Od roku 1995 se SFI podílela 52.1 miliony amerických dolarů na podpoře místních programů, jako je lesnické vzdělávání, které má podporovat vznik nezávislých dodavatelů. Ti jsou klíčovou složkou pro kvalitu činností produkujících dřevo. Do konce roku 2008 dokončilo více než 117.000 dřevorubců schválené výcvikové programy.

SFI program propaguje značnou sociální hodnotou lesního hospodářství v Kanadě a Americe. Má partnerství s mnoha organizacemi, jako např. Habit for Humanity. Habit for Humanity pomáhá budovat severoamerické společenství používáním dřeva, které je „ošetřeno“ programem SFI

(http://www.sfi-program.org/sustainable_forestry_initiative_standard.php - 25.9.2010).

4.7 CERFLOR

CERFLOR je Brazílský národní lesnický program certifikace. Certifikace lesů v Brazílii začala v polovině roku 1990. Začala reagovat na otázky životního prostředí z hlediska mezinárodních skupin spotřebitelů. Tato reakce byla původně proti vedenému odlesňování a nezákonné těžbě dřeva, ale tento program se brzy rozšířil na všechny lesní podniky, včetně průmyslových plantáží. V Brazílii probíhal paralelně Forest Stewardship Council (FSC), ale brazilská iniciativa, jako je brazilská společnost Lesnická (SBS) vytvořila samostatný národní systém certifikace - CERFLOR

Brazílský certifikační program CERFLOR byl oficiálně zahájen v roce 2002 ale začal fungovat až v lednu 2003. Program byl schválen PEFC v roce 2005. V roce 2009 je 12 společností certifikováno podle programu CERFLOR o rozloze 1.170.136 hektarů (<http://www.inmetro.gov.br/qualidade/cerflor.asp>- 13.4 2011).

4.8 ATFS - American Tree Farm System

ATFS byla založena jako reakce na obavu, že americké soukromé lesy budou káceny a nebudou zalesňovány. První zmínky jsou již od roku 1941, kdy byla první farma založena ve státě Washington. Tímto systémem je certifikováno 24 miliónů hektarů lesů, které jsou obhospodařovány udržitelným rozvojem. Vlastníci pozemku mají tři možnosti jak certifikovat svůj pozemek. První možností je skupinová Certifikace prostřednictvím - State Tree Farm Committee programs. Druhou možností je také skupinová certifikace, ale prostřednictvím nezávislé řídicí organizace. Třetí a poslední možností je Individuální certifikace třetí stranou, kterou se stává PEFC (<http://www.treefarmssystem.org/>- 27.12.2010).

4.9 MTCC - Malaysian Timber Certification Council

Malaysian Timber Certification Council je nezávislá organizace pro rozvoj certifikovaného dřeva v Malajsii. MTCC zahájila provoz svého systému certifikace dřeva v říjnu 2001. Malajsie je největším vývozcem tropického tvrdého (listnatého) dřeva na světě. MTCC byla schválena radou PEFC v roce 2009. MTCC je prvním tropickým systémem certifikace dřeva v oblasti Asie. Podle odhadů pokrývají lesy a zemědělsky intenzivně pěstované dřeviny (palma olejná, gumovník) v Malajsii zhruba 25 milionů ha půdy. Z toho 19,54 milionu ha (60% plochy) tvoří přirozené lesy. Podle národní koncepce pro lesy bylo 14,45 milionu ha vyčleněno jako trvale chráněné lesy, které budou trvale zachovány a budou uchovány jako obnovitelné zdroje (Cheah Kam Huan, 2004).

Certifikační systémy	Certifikovaná plocha (milion ha)
PEFC	230
FSC	140
SFI	84
ATFS	12
CSA	69
MTCC	1,6
AFS	10
CERTFLOR	4,7
CERFLOR	5,2
BOLFOR	1,8
LEI	1,1
Celkem	559,4

Tab. č. 1. –Certifikovaná lesní plocha dle jednotlivých systémů

5 Srovnání FSC a PEFC

Přehled certifikovaných lesů systémem PEFC a systémem FSC pro Českou republiku z roku 2009 :

Vlastnictví	PEFC	FSC
	Výměra certifikovaných lesů (ha)	
Státní lesy	1 540 793	48 666
Fyzické lesy	73 553	-
Právníkové lesy	40 877	1 327
Obecní lesy	168 895	2 394
Celkem	1 824 119	52 387

Tabulka č. 2. Zdroj: Ministerstvo zemědělství a kol., 2009

5.1 FSC - Forest Stewardship Council

FSC je nezávislá, nevládní, nezisková organizace mezinárodních ekologických organizací, velkoobchodníků i maloobchodníků se dřevem, lesníků, dřevozpracujícího průmyslu, sdružení domorodých obyvatel, odborů, a certifikačních organizací z celého světa (Poleno Z., Vacek S. a kol., 2007).

Zásadní myšlenkou mezinárodní certifikace je rozvíjet environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování světových lesů a tím napomoci hájit ohrožené a devastované tropické lesy a jejich obyvatele. Za tímto účelem FCS stvořila unikátní systém lesní certifikace.

5.1.1 Struktura

Struktura organizace FCS odráží základní princip Agendy 21, přijaté na Summitu Země v Riu de Janeiru v roce 1992. Hospodářské, ekologické a sociální požadavky jsou představovány vyrovnaným způsobem, aby se navzájem podporovaly a nekonkurovaly si.

Po patnácti letech působení FCS systémem certifikace, bylo na konci roku 2010 certifikováno více než 140 milionů hektarů lesa v 80 zemích světa.

FSC certifikace lesní plochy zaznamenala v Rusku velký nárůst. V březnu 2011 překročila certifikace systémem FSC 30.000.000 hektarů oproti 20 milionům z roku 2008. Jedná se po Kanadě o druhou největší FSC certifikovanou lesní plochu na světě.

([http://www.fsc.org/news.html?&no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=1517&cHash=3656ecb766-1.4.2011](http://www.fsc.org/news.html?&no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=1517&cHash=3656ecb766-1.4.2011)). Na FSC certifikaci navázalo 20.000 podniků ve zpracovatelském řetězci dřeva a papíru.

Srovnání počet certifikovaných ploch systémem FSC pomocí dvou tabulek z ledna 2011 a z února 2011.

Země	Celková plocha FSC certifikovaných lesů (v ha)	Počet FSC certifikátů lesního hospodaření
Belgie	16 842	2
Bělorusko	2 218 964	8
Bosna a Hercegovina	823 100	2
Bulharsko	206 093	12
Česká republika	48 621	3
Dánsko	196 665	8
Estonsko	1 082 258	3
Finsko	256	1
Francie	4 976	2
Chorvatsko	2 018 987	1
Irsko	446 124	2
Itálie	58 055	14
Litva	753 670	31
Lucembursko	18 835	3
Maďarsko	191 282	3
Německo	380 099	49
Nizozemí	64 823	4
Norsko	79 401	3
Polsko	5 672 682	16
Portugalsko	253 703	16
Rakousko	94	1
Rumunsko	22 027	2
Rusko	24 159 622	63
Slovensko	101 555	4
Slovinsko	256 549	2
Srbsko	205 176	1
Španělsko	140 236	11
Švédsko	10 297 724	21
Švýcarsko	545 836	15
Ukrajina	823 764	6
Velká Británie	1 585 935	91
Celkem	52 673 955	400

Zdroj: FSC A. C., leden 2011

Tabulka č. 3 : Plocha FSC certifikovaných lesů (ha) a počet certifikátů lesního hospodaření ve vybraných evropských zemích k 17. lednu 2011,

Zdroj <http://www.czechfsc.cz/fsc-v-cislech--ke-dni-17-1-2011.html> - 14. 4. 2011

Země	Celková plocha FSC certifikovaných lesů (v ha)	Počet FSC certifikátů lesního hospodaření
Belgie	14 259	2
Bělorusko	2 480 644	7
Bosna a Hercegovina	123 242	2
Bulharsko	175 950	10
Česká republika	52 044	4
Dánsko	192 106	5
Estonsko	1 083 157	3
Finsko	9 706	3
Francie	16 851	4
Chorvatsko	2 018 987	1
Irsko	3 282	2
Itálie	50 092	11
Litva	989 982	41
Lotyšsko	1 622 915	2
Lucembursko	18 835	3
Maďarsko	251 906	4
Německo	420 189	57
Nizozemi	152 332	8
Norsko	29 628	1
Polsko	7 011 539	18
Portugalsko	330 735	12
Rakousko	5 006	3
Rumunsko	900 964	2
Rusko	21 902 889	61
Řecko	36 626	1
Slovensko	174 086	7
Slovinsko	212 104	1
Srbsko	371 659	3
Španělsko	127 023	10
Švédsko	10 526 510	23
Švýcarsko	623 475	17
Ukrajina	1 233 250	7
Velká Británie	1 579 750	100
Celkem	54 704 828	434

Zdroj: FSC A. C., únor 2010

Tabulka č. 4 Plocha FSC certifikovaných lesů (ha) a počet certifikátů lesního hospodaření ve vybraných evropských zemích k únoru 2011

Zdroj: <http://www.czechfsc.cz/dobre-drevo-23-2010/fsc-v-cislech---ke-dni-15-2-2010-.html> – 16.2.2011

K 31. 12. 2009 bylo v České republice certifikováno 5 lesních majetků o celkové rozloze 52.456 ha. Certifikát FSC získal nově Krkonošský národní park (<http://www.czechfsc.cz/novinky/novinky-v-cr.html> - 5.1.2011).

5.1.2 Český standard FSC

Mezinárodně uznávaný český standard FSC byl akreditován FSC Accreditation Services International 30.8.2006 v Bonnu a je platný od 1. září 2006. Český standard FSC je dokument dle něhož je posuzována shoda lesního hospodaření na území České republiky v rámci certifikace lesů FSC. Jedná se o soubor 158 pravidel pro ekologicky šetrné, sociálně prospěšné a ekonomicky životaschopné lesní hospodaření v ČR. Tyto pravidla jsou seřazena v rámci celosvětově platných 56 kritérií a deseti základních pravidel FSC.

Princip 1:

Dodržování zákonů a principů FSC: dodržování příslušných zákonů dané země a dodržování mezinárodních úmluv a smluv.

Princip 2:

Vlastnická a uživatelská práva a povinnosti: Dlouhodobá vlastnická práva a práva na užívání pozemků a lesních zdrojů musí být jasně definována, zdokumentována a právně zakotvena.

Princip 3:

Práva domorodých obyvatel: Musí být uznána a respektována zákonná a zvyková práva domorodých obyvatel vlastnit, užívat a hospodařit se svou půdou, územím a zdroji. Princip není v České republice aplikovatelný.

Princip 4:

Vztahy k místnímu obyvatelstvu a práva zaměstnanců: Zachování nebo zvyšování sociálního a ekonomického blahobytu.

Princip 5:

Užitky z lesa: Účelné využívání rozmanitých produktů a funkcí lesa tak, aby bylo zajištěno ekonomického, environmentálního a sociálního užítku.

Princip 6:

Vliv na životní prostředí: Zajištění ekologické funkce a integrity lesa např. biologická rozmanitost

Princip 7:

Hospodářský plán: Písemně vypracován, naplňován a aktualizován hospodářský plán, jasně určuje dlouhodobé cíle lesního hospodaření a prostředky, kterými to chce dosáhnout.

Princip 8:

Monitoring a hodnocení: Stavů lesa, výnosu lesních produktů, hospodářských opatření a dopadů na sociální a environmentální stránku.

Princip 9:

Zachování lesů s vysokou ochrannou hodnotou: Hospodářské zásahy v lesích s vysokou ochrannou hodnotou musí zachovávat nebo rozvíjet charakteristické znaky, jimiž se tyto lesy vyznačují.

Princip 10:

Plantáže: Plantáže jsou plánovány a obhospodařovány podle principů a kritérií. Plantáže, by měly být pouze doplňkovou součástí hospodaření v přirozených lesích, snižovat tlak na jejich využívání a podporovat jejich obnovu a ochranu (<http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/principy-fsc-certifikace.html> -18.9.2010).

5.1.3 Rozloha lesních majetků podle certifikace FSC

Za velmi velké lesy v České republice se podle Českého standardu FSC považují lesy přesahující 10 000 hektarů. Lesy nepřesahující 500 hektarů, jsou z hlediska standardu považovány za malé lesy a část požadavků Českého standardu FSC se na ně nevztahuje, Některé požadavky z Českého standardu FSC jsou vypuštěny pro lesní majetky nepřesahující 50 hektarů (Poleno Z., Vacek S. a kol.,2007).

5.1.4 Propojení FSC a spotřebitelského řetězce (CoC)

Certifikace FSC se skládá ze dvou systémů – 1. lesní certifikace a 2. certifikace spotřebitelského řetězce (CoC – chain of custody), který má celosvětovou působnost. Tento způsob certifikace má, díky svým zřetelným způsobům a ekologicky striktním standardům, velkou podporu u mnoha environmentálních organizací jako je WWF, Fond of the Earth a Greenpeace ale také i u obchodních řetězců jako je Hornbach, IKEA, B&Q a Home Depot. (<http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/co-je-to-fsc-certifikace--/> - 13.4-2011).

5.1.4.1 Lesní certifikace

Je systémem FSC, což je systém kontroly lesa, který slouží ke zjišťování, zda je obhospodařováno v souladu se standardem FSC. Pokud vlastník tyto podmínky splňuje, tak má právo používat na své dřevo ze svého lesa logo, které na trhu jeho dřevo odliší od dřeva nejasného původu. (<http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/co-je-to-fsc-certifikace--/> - 13.4-2011).

5.1.4.2 Certifikace spotřebitelského řetězce

Prostřednictvím CoC, neboli certifikace zpracovatelského (spotřebitelského) řetězce je možno zaručit, že konečný výrobek pochází z lesů s certifikátem FSC. V praxi to znamená, že každý zpracovatel ve zpracovatelském řetězci od lesa k zákazníkovi musí získat certifikát FSC. To dává zákazníkovi jistotu, že kupuje výrobek z šetrně obhospodařovaných lesů. Je už více jak 20 000 druhů výrobků s logem FSC , jako jsou hračky, nábytek, okna, dveře, schody, železniční pražce, zahradní nábytek, knihy, papír, domy, mosty atd. (<http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/co-je-to-fsc-certifikace--/> - 13.4-2011).

Počet FSC certifikátů zpracovatelských řetězců (CoC)

Země	Počet FSC certifikátů zpracovatelských řetězců (CoC)
Belgie	262
Bělorusko	12
Bosna a Hercegovina	29
Bulharsko	11
Česká republika	59
Dánsko	162
Estonsko	93
Finsko	50
Francie	556
Chorvatsko	105
Irsko	71
Itálie	865
Kypr	4
Litva	80
Lotyšsko	118
Lichtenštejnsko	3
Lucembursko	15
Maďarsko	39
Malta	6
Monako	2
Německo	1439
Nizozemí	1053
Norsko	31
Polsko	419
Portugalsko	57
Rakousko	131
Rusko	111
Řecko	4
Slovensko	53
Slovinsko	69
Srbsko	28
Španělsko	299
Švédsko	236
Švýcarsko	459
Ukrajina	15
Velká Británie	2102
Celkem	9095

Tabulka č. 5.: Počet FSC certifikátů zpracovatelských řetězců (CoC) ve vybraných evropských zemích k 17. lednu 2010, Zdroj <http://www.czechfsc.cz/fsc-v-cislech--ke-dni-17-1-2011.html> - 14.4. 2011

5.1.5 Cena

Cena certifikace FSC se různí podle velikosti lesního majetku a výběru certifikační firmy. Ale v průměru se její cena pohybuje od 0,10 – 1 EUR, ha⁻¹rok⁻¹. Cena spotřebitelského podniku se pohybuje v rozmezí 750 -3500 EUR ročně (Poleno Z., Vacek S. a kol.,2007).

5.2 PEFC- Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes

PEFC je profesním dobrovolným a nezávislým sdružením právnických osob, které lesní pozemky vlastní, využívají nebo se jimi jinak zabývají. Tento systém vznikl na popud záchrany evropských lesů. PEFC usiluje o posílení a zlepšení pozitivního obrazu lesnictví a dřeva jako obnovitelné suroviny. Podporuje ekonomicky životaschopného, ekologicky vhodného a společensky prospěšného hospodaření v lesích

5.2.1 Rada PEFC

Tato mezinárodní, nezisková a nezávislá organizace je registrována v Ženevě. Představuje rámec pro vytváření a uznávání národních certifikačních systémů, které si každý stát připravuje a upravuje podle svých lesních zákonů. Rada je celosvětově působící organizací, která umožňuje používání společného loga. Standardy se revidují každých 5 let, kvůli nabytým zkušenostem a vědeckým poznatkům (Poleno Z., Vacek S. a kol., 2007).

Česká republika je jednou z 11 zakládajících zemí, která byla u zrodu Rady PEFC v roce 1999. Rada PEFC je celosvětově působící organizace, která zastřešuje národní systémy certifikace lesů a vytváří mechanismy pro jejich hodnocení a vzájemné uznávání. Rada PEFC tak umožňuje používání společného loga PEFC těm systémům, které splňují všechny stanovené požadavky.

Členem Rady PEFC je těchto 34 států: Austrálie, Belgie, Bělorusko, Brazílie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gabon, Chile, Německo, Irsko, Itálie, Kamerun, Kanada, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malajsie, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Uruguay, USA a Velká Británie.

Z 34 členů má 25 již schválený národní standard. Těchto 25 systémů zahrnuje více než 230 mil. ha lesů, které dodávají miliony m³ certifikovaného dřeva na trh. (<http://www.pefc.cz/cs/o-nas/pefc-international.html>- 14.3.2011).

5.2.2 Struktura

Certifikace lesů systémem PEFC je jedním z procesů v lesním hospodářství směřujícím k dosažení trvale udržitelného hospodaření v lesích v České republice a zároveň usiluje o zlepšení všech funkcí lesů ve prospěch životního prostředí člověka.

PEFC a FSC mají velmi mnoho podobného. Oba usilují o environmentálně odpovědné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné obhospodařování lesů celého světa. PEFC je odvozen z FSC standardů, ale bere v potaz lesní zákon, který nepřekračuje jako je tomu u FSC systému, který je v mnoha bodech přísnější než lesní zákon.

PEFC v České republice je profesním dobrovolným a nezávislým sdružením právnických osob s působností na území České republiky, které vlastní lesní pozemky hospodářsky je využívá nebo využívá produkty z lesních pozemků přímo, nepřímo nebo se jimi jinak zabývá. Česká republika má systémem certifikace PEFC certifikováno 1.883.149 ha lesa a 231 C-O-C certifikátů. Ve světě je certifikováno 232.000.000 ha lesa a 7.617 C-o-C certifikátů (<http://www.pefc.cz> – 14.4.2011).

Plocha PEFC certifikovaných lesů

Země	Celková plocha PEFC certifikovaných lesů v (ha)
Austrálie	10 146 869
Rakousko	1 955 799
Bělorusko	6 018 100
Belgie	278 236
Brazílie	1 276 081
Kanada	112 662 732
Chile	1 913 521
Česká republika	1 883 149
Dánsko	232 802
Estonsko	51 468
Finsko	20 786 936
Francie	5 114 066
Německo	7 390 955
Itálie	502 046
Lucembursko	27 496
Malajsie	4 221 571
Norsko	9 115 902
Polsko	317 289
Portugalsko	205 030
Rusko	177 396
Slovensko	1 253 708
Španělsko	1 288 217
Švédsko	7 796 028
Švýcarsko	261 150
Velké Británie	1 298 047
USA	33 490 804
Celkem	229 666 398

Tabulka č.6. - Plocha PEFC certifikovaných lesů (ha) Ke dni 31.prosince.2010)

Zdroj: (<http://www.pefc.org/index.php/news-a-media/general-sfm-news/news-detail/item/715-pefc-celebrates-world-forest-day-launches-2010-annual-review> -13.4.2011).

5.2.3 Standardy Českého systému certifikace lesů

Standardy byly schváleny Radou PEFC a Sněmem PEFC dne 23.22 2006.

- CFCS 1001:2006 Systém certifikace lesů – popis systému certifikace.
- CFCS 1002:2006 Kritéria a ukazatele trvale udržitelného hospodaření v lesích
- CFCS 1003:2006 Směrnice pro provádění pro provádění auditu v rámci Českého systému certifikace lesů.
- CFCS 1004:2006, revize 1 Spotřebitelský řetězec lesních produktů – Požadavky
- CFCS 1004:2006, revize 2 Spotřebitelský řetězec lesních produktů – Požadavky
- CFCS 1004:2006, revize 3 Spotřebitelský řetězec lesních produktů – Požadavky
- CFCS 1005:2006 Kvalifikační kritéria pro auditory a certifikační orgány provádějící certifikaci hospodaření v lesích a ověřování spotřebitelského řetězce dřeva
- CFCS 1006:2006 Směrnice pro zajištění individuálních vlastníků v regionální certifikaci
(<http://www.pefc.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/standardy-ceskeho-systemu-certifikace.html> -14.4.2011).

5.2.4 Politika a cíle jakosti

K zajištění trvale udržitelného hospodaření u všech vlastníků lesa slouží několik hlavních bodů politiky a cílů jakosti Sdružení vlastníků a správců lesních majetků, z.s.p.o., jakožto držitele regionálního certifikátu PEFC pro území České republiky.

5.2.4.1 Politika jakosti

1. Podpora trvale udržitelného hospodaření v lesích:

Účelem certifikace lesů v systému PEFC ČR je dosáhnout trvale udržitelného hospodaření. Zabezpečuje stabilitu, druhovou rozmanitost, produkční schopnost, regenerační kapacitu, vitalitu a také jiné užitečné funkce lesa.

2. Otevřenost certifikačního systému pro všechny vlastníky lesa:

Systém je otevřený pro všechny skupiny vlastnictví, za předpokladu splnění stanovených podmínek a úhrady poplatků. Přístupuje ke všem vlastníkům stejným způsobem bez ohledu na velikost vlastnictví či členství v jakémkoliv vlastnickém uskupení. Podmínkami pro vstup je požadavek na lesní hospodářský plán případně osnovu, odborného lesního hospodáře a dodržování zákonů při hospodaření.

3. Podpora víceúčelového využívání lesa:

Zvětšování plochy certifikovaných lesů zajišťuje pro budoucí generace nejen trvalou a vyrovnanou produkci dřeva jako přírodního obnovitelného zdroje, ale i zvyšování rozlohy a stability lesa, jako nositele všech mimoprodukčních funkcí pro veřejnost. Dále podporuje obecné využívání (sociální a rekreační).

4. Zvyšování odborné úrovně hospodaření v lese:

Využívání výsledků a novinek vědy a lesnického výzkumu při dalším profesním vzdělávání. Osvěta vůči širokému spektru vlastníků, ale i laické veřejnosti zvyšuje povědomí o důležitosti lesa pro život člověka.

5. Certifikace lesa jako nástroj zvyšující stabilitu životního prostředí člověka:

Životní prostředí člověka je závislé na kvalitě lesů a poskytování jejich funkcí. Je nezbytné udržování genofondu pro vhodnou obnovu lesních porostů, zvyšování biodiverzity, uplatňování integrované ochrany lesa proti škůdcům, integrované hospodaření v kategoriích lesů ochranných a zvláštního určení a omezování pesticidů a hnojiv.

6. Důvěryhodnost certifikačního systému:

Vypracovaný systém kritérií umožňuje kontrolu a poměrování všech jejich indikátorů. Mnoho z nich je kontrolovatelných nejen specializovanými auditory a odborníky, ale i laickou uživatelskou veřejností.

Provázanost systému certifikace PEFC s informacemi od státní správy lesů umožňuje nejen informovat o lesích a stavu hospodaření v nich, ale i vylučovat vlastníky lesů z tohoto systému při neplnění jeho základních kritérií. Díky této provázanosti se odlišuje tento certifikační systém od jiných certifikačních systémů. (<http://www.pefc.cz/cs/pefc-certifikace/certifikace-lesu.html> - 15.8.2010).

5.2.4.2 Cíle jakosti

1. Trvale udržitelné hospodaření v lesích:

Kromě vládních prostředků, které slouží jako podpůrné, je certifikace jedním z nástrojů jak se přiblížit trvale udržitelnému hospodaření na celém území státu.

2. Účast co největšího počtu vlastníků lesa v procesu certifikace:

Čím větší počet vlastníků lesa se v tomto procesu dosáhne, tím se zajistí odpovídající podíl lesů obhospodařovaných trvale udržitelným způsobem.

3. Dosahování trvalé produkce dříví jako obnovitelného přírodního zdroje:

Trvalost obnovitelného přírodního zdroje bude zajištěna: nepřekračováním celkového průměrného přírostu v regionu těžbou dříví, zvyšováním celkové rozlohy lesní půdy, obnovou lesa stanovištně, geneticky vhodnými dřevinami, péčí o stabilitu zvyšováním podílu melioračních dřevin a odpovídající výchovou porostů uplatňováním integrované ochrany lesů proti škodlivým činitelům zvyšováním podílu přirozené obnovy.

4. Zajištění ostatních veřejně prospěšných funkcí lesa v zájmu občanů České republiky při současném respektování vlastnických práv:

K zajištění mimoprodukčních funkcí lesů je předpokladem trvalá existence lesa jako nositele těchto funkcí (viz bod 3).

(<http://www.pefc.cz/cs/pefc-certifikace/certifikace-lesu.html> - 15.8.2010).

5.2.5 Cena

Cena certifikace PEFC je pro všechny vlastníky lesů v rámci regionu stejná. V současné době se je stanovené cena 2 Kč/ha po dobu platnosti certifikátu.

5.3 Srovnání PEFC a FSC

5.3.1 Podobnosti PEFC x FSC

Certifikace FSC je založena na principech jak zadat schéma a jak jej také dosáhnout a zlepšit. Tato schémata jsou řízena přímo právníky - fyzickými osobami od FSC. Certifikace PEFC má také jádro založené na požadavcích řídicích obsah a vývoj norem. PEFC je mezinárodní rámec, který respektuje národní schémata, pokud jsou v souladu s požadavky PEFC. Z hlediska hodnoty jsou FSC a PEFC podobné a dosahují podobných výsledků.

5.3.2 Zásadní rozdíly PEFC x FSC

	FSC	PEFC
Rozsah	135 milionu hektarů v 81 zemích	226 milionu hektarů v 28 zemích
Kontrola	Valná hromada se skládá ze tří komor: sociální, životního prostředí a průmyslu	Valná hromada se skládá ze dvou odlišných skupin: Národní řídicí orgány a Mezinárodně zainteresované strany
Financování	Liší se z roku na rok – v roce 2006 přibližně 50% financí bylo z darů a zbytek bylo ve formě poplatků za členství a z akreditačních odměn.	PEFC je financováno přibližně z 99 % z členských příspěvků
Počátky	Založeno v roce 1993 s podporou několika velkých nevládních organizací (NGO - Non-Governmental Organisation)	Založeno v roce 1999 s podporou evropských malých vlastníků lesa

Tabulka č. 7 – Hlavní srovnávací přehled mezi PEFC a FSC (<http://www.itsglobal.net/> -2011)

Další rozdíly jsou ještě hlubšího charakteru. FSC je částí strategie WWF pro celosvětové omezení komerčního lesního hospodářství. PEFC na druhou stranu nechává lesní hospodáře demonstrovat udržitelnost. Klíčové rozdíly jsou patrné ve 4 hlavních bodech.

1. Jak se provádí udržitelné hospodaření v lesích:

Dle PEFC provozovatelé používají SFM ve shodě s normami, které jsou vytvořeny po dohodě s investory. To zajistí, aby normy odrážely národní zájmy. Normy jsou fixní a nemohou být měněny bez souhlasu investorů. Dále PEFC normy musí souhlasit se specifickými požadavky, založenými na mezivládních procesech a vědeckém výzkumu.

V FSC systému – výkonná moc rozhodne, jestli provozovatelé praktikují SFM. Představenstvo s převahou zastupitelů NGO schvaluje SFM národní normy. FSC normy mají malou garanci dlouhodobé konsistence a neodráží národní zájmy. Normy jsou tedy založeny na uvážení členů FSC, místo vědeckého výzkumu nebo mezivládního souhlasu.

2. Z jakého důvodu jsou systémy navrženy:

PEFC bylo založeno, aby všem lesním provozovatelům tohoto průmyslu dokázalo, že jejich produkt je vyroben pomocí udržitelného lesního hospodářství.

FSC bylo založeno organizací WWF ke zlepšení specifických lesních cílů. Hlavním cílem je zamezit negativním změnám v přirozeném lesním prostředí.

3. Jak jsou systémy používány:

PEFC je používáno hospodářskými subjekty zejména z důvodu prokázání používání principů trvale udržitelného obhospodařování lesů.

FSC je používáno zejména skupinou nevládních organizací jako součást širšího politického programu, který by tvořil tlak na společnost, aby dodržovaly normy i na straně hotového produktu. Dodavatel výrobku ze dřeva proto musí akceptovat FSC systém.

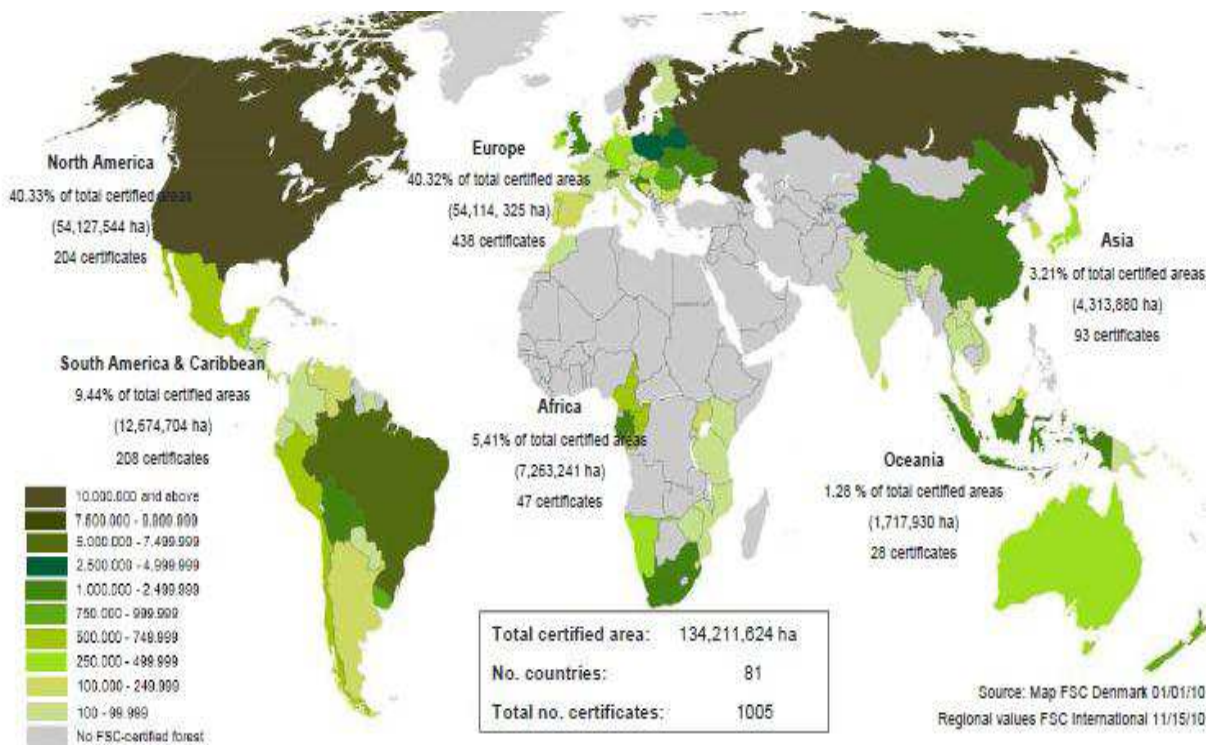
Společnosti musí akceptovat vzrůstající poptávku po normách pod hrozbou veřejné kritiky za to, že nepracují trvale udržitelným způsobem.

4. Jak jsou systémy řízeny:

PEFC sleduje nejlepší praktické normy toho jak tyto normy nastavit ve shodě s mezinárodní organizací pro normy (ISO) a mezinárodním akreditačním forem (IAF). Požadují, aby normy byly vyvinuty ve shodě s investory. Vyžadují také to, aby proces nastavení norem a jejich odsouhlasení (včetně ověření) byl veden a řízen organizacemi na sobě vzájemně nezávislými.

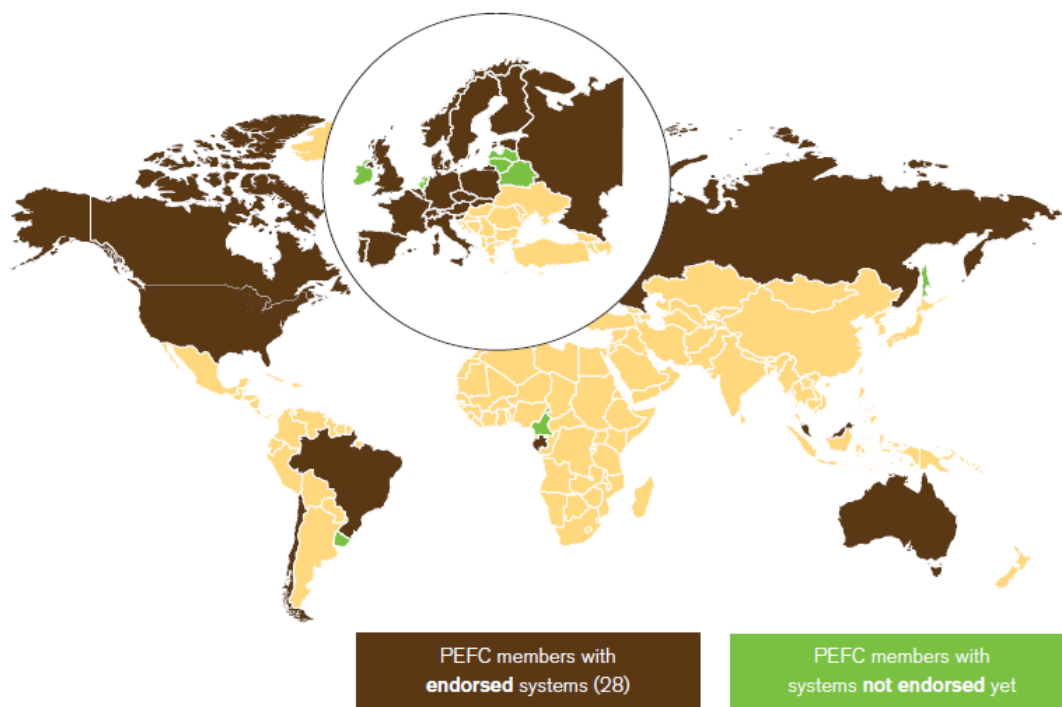
Systém FSC nelze s těmito osvědčenými postupy upravovat. Společnosti ovládají prostřednictvím většinového hlasování, kdy nevládní organizace převyšují počtem komerčních subjektů. Některá kritéria (například na ochranu lesů s vysokou ochrannářskou hodnotou) nejsou normativní a nemají objektivní ukazatele.

Geografický rozsah certifikace FSC

Zdroj:ITS Global, 2011

Geografický rozsah certifikace PEFC

Zdroj:ITS Global, 2011

6 Ekonomické srovnávání

6.1 Řízení rizik prostřednictvím certifikačních systémů

Organizace by měly pochopit význam aspektů, když začleňují požadavky certifikačních systémů do svých systémů řízení rizik. V mnoha případech, nejsou-li požadované aspekty aplikovány s dostatečnou pečlivostí, může docházet naopak ke zvýšení spíše než ke zmírnění rizika.

Po zavedení systému operátoři a další společnosti zjistily že:

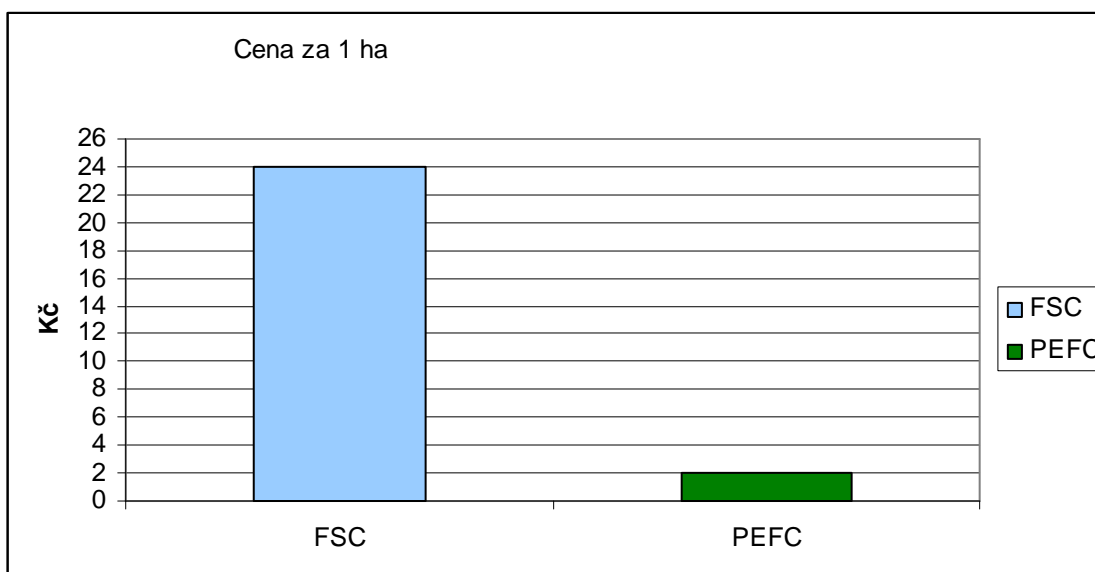
- Čelí stálému zvyšování povinností v souvislosti s podřizováním se politickým agendám členů FSC.
- Případové studie ukazují, že členové FSC z řad nevládních organizací jsou schopni lobovat u organizace s cílem přerušit dodávky konkrétního hospodářského subjektu i přes skutečnost, že je plně v souladu s požadovanými podmínkami naplňování standardů. Následně může dojít k odebrání FSC certifikátu hospodářskému subjektu bez ohledu na provozní procesy.
- Narůstající environmentální kampaně zvyšují vliv nevládním organizacím a ty následně zvyšují tlak na dřevozpracující průmysl s cílem prosazovat systém FSC.
- Operátoři, kteří přijmou systém certifikace, jsou mnohdy „podepsáni“ pod lesnickou politikou rozvojových zemí, která doposud neuplatňuje principy trvale udržitelného obhospodařování a nevědomky tak podkopávají cíle rozvoje na národní úrovni.

Výběrem špatného certifikačního systému, nebo přístupu k certifikaci lesního hospodářství, společnosti mnohdy zjišťují, že jsou zapojené do veřejných aktivit a kampaní, které se jich přímo netýkají a nejsou předmětem jejich podnikání.

Společnosti, které „odevzdají“ řízení trvalé udržitelnosti a své společenské odpovědnosti (CSR – company social responsibility) do rukou certifikačních systémů, jsou také vystavovány tlakům podílet se na politických aktivitách.

Společnosti by si měly uvědomit, že možnosti řízení rizik se svým způsobem nabídnou samy s objevujícími se vlastními riziky. Řízení společnosti by mělo rizika vyhodnotit a zpracovat do vhodného systému řízení rizik tak, aby se společnost vyhnula zapojení nežádoucím vnějším aktivitám.

6.2 Ekonomické srovnání v ČR

Graf 1. Srovnání cen certifikačních systémů FSC a PEFC pro Českou republiku.

Výše uvedené skutečnosti nebyly v ČR zjištěny, tato podniková rizika se týkají spíše rozvojových zemí. Nejsou známé indikace, že by certifikační systémy, používané v ČR, ovlivňovaly dodavatelské a spotřebitelské řetězce. Z neformálních zdrojů se ozývá, že některé firmy v oblasti zpracování dřeva odebírají pouze dřevo s jedním určitým certifikačním systémem. Je možné připustit, že lobbying ve zpracovatelském průmyslu hraje svou roli, ovšem až ze strany posledního článku dodavatelského řetězce. Díky prosazování environmentálních kampaní můžeme očekávat, že odběr certifikace FSC v zpracovatelském průmyslu poroste.

7 Diskuze, závěr

Úkolem bakalářské práce bylo ekonomické zhodnocení dvou certifikačních systému lesů v České republice. Z prvního pohledu nejsou vidět výrazné rozdíly mezi systémy PEFC a FSC. Oba mají cíl stejný – trvalé udržitelné hospodaření a tím zachovat funkčnost lesů pro další generace. Při bližším prozkoumání se ukazují rozdílnosti mezi oběma systémy.

Pro podniky, které zavedly certifikaci má certifikace mnoho výhod. Podniky získávají prestižní celosvětový platný certifikát. Tím vlastně stvrzují, že vlastníci lesa hospodaří podle striktních ekologických, ekonomických a sociálních standardů. Certifikát je pro podniky prestižním oceněním a zpravidla umožňuje lesním podnikům lépe zhodnotit dřevo (i u méně žádaných sortimentů) na trhu a usnadňuje možnosti odbytu a exportních příležitostí. Certifikát se stává podmínkou pro export na mnohé trhy, zejména v západní a severní Evropě, ale i v zámoří.

FSC vzniklo za účelem ochrany deštných pralesů před jejich devastací. Je tedy více zaměřeno ekologicky a to se odráží i ve vydaných standardech. Systém FSC má mezinárodní charakter, kdy si každá země, která se rozhodne využívat tento systém, vytváří svůj identický lesní hospodářský systém. Je zřejmé, že standardy uplatňující se v jižní Americe pro domorodé obyvatelstvo, se nebudou uplatňovat v České republice.

FSC je systém náročný na finanční stránku ale i na přísné požadavky, které se odvíjejí na celkovou certifikovanou plochu lesů v České republice.

Jedním z hlavních důvodů vzniku PEFC, bylo zachránit evropské lesy, přitom se z systému PEFC stal nejvíce rozšířený systém na světě. Program vychází z platných lesních zákonů pro danou zemi.

Každý z těchto dvou systémů má své pozitivní a negativní stránky. FSC má přísné požadavky a PEFC je v některých situacích kritizován, že se drží jen v mezích lesního zákona.

Pokud by se vlastník či nájemce lesa měl rozhodovat, který z těchto dvou systémů použije a jen se řídil podle náročnosti požadavků a ceně za 1 ha, vyšlo by, že certifikace podle systému PEFC je výhodnější. Ale pokud by se vlastník nebo nájemce rozhodl pro systém certifikace lesa FSC, tak musí počítat s větším důrazem na požadavky z ekologického hlediska a většími finančními výdaji.

Z většiny údajů, které jsou k dispozici, vyplývá, že certifikační systém PEFC je výhodnější. A to z několika důvodů: certifikace PEFC je nejrozšířenějším systémem certifikace ve světě, na systém PEFC je navázáno plno velkých ale i malých odběratelů, zvýšení podnikatelské důvěryhodnosti, lehkost požadavků a menší finanční zatížení.

Díky dnešnímu prosazování „zelené“ cesty tzv. environmentální politiky, si vlastník může zvolit cestu FSC certifikace, která je sice přísnější na požadavky ale klade větší důraz na ekologické požadavky než je u certifikace PEFC a to může být hnací silou tohoto systému.

8 Literatura

Knihy a publikace:

Zdeněk P., Stanislav V. a kolektiv, 2007: *Pěstování lesů II – Teoretická východiska pěstování lesů*, Lesnická práce, Ministerstvo zemědělství, úsek lesního hospodářství: 463 s., ISBN 978-80-7084-656-9

Ministerstvo zemědělství a kol., 2009: *Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky 2009*, Ministerstvo zemědělství, 112 s., ISBN 978-80-7084-941-5

Marcel Riedl, 2005, *Marketing v LH*, Česká zemědělská univerzita v Praze, pro posluchače ČZU, 106 s., ISBN 80-213-1375-7

Martin Smola a kol. ÚHÚL, 2008, *Hospodaření v lesích na principech trvalosti a vyrovnanosti*, 16 s.

Pulkrab K. a kol., 2007, *Ekonomika LH – vybrané kapitoly*, Česká zemědělská univerzita v Praze, pro posluchače ČZU, 284 s., ISBN 978-80-213-1409-2

International Tropical Timber Organization, 2008, *Developing forest certification : Towards increasing the comparability and acceptance of forest certification systems worldwide*, 2010 s.126, ISBN 4-902045-39-7

Cheah Kam Huan, 2004: *Malajské lesnictví a dřevozpracující průmysl*. Lesnická práce, ročník 84, číslo 3, 2005

Ventrubová K., Jarský V., 2010: *Nelegální těžba a právní prostředky EU ovlivňující trh dřívím*. Zprávy lesnického výzkumu, svazek 55, Jíloviště. Str. 55 – 62. ISSN 0322-9688

Washburn, M., Block N., 2001: *Comparing Forest Management Certification Systems and the Montreal Process Criteria and Indicators* (Yale University School of Forestry and Environmental Studies

ITS Global, 2011: *Forest Certification – Sustainability, Governance and Risk*, 42 s.

Internetové zdroje:

Ministerstvo životního prostředí ČR: Dostupné: http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj, poslední aktualizace: 18. 8. 2008 (cit. 11.04. 2011)

CENIA:Dostupné:[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB), poslední aktualizace: 22. 11. 2006 (cit. 11. 4. 2011)

Australian Forestry Standard Limited : Dostupné: <http://www.forestrystandard.org.au/>, poslední aktualizace září 2010 (cit.11. 4. 2010)

Forestal Voluntaria : Dostupné: <http://www.consejoforestal.org.bo/>, poslední aktualizace 2009 (cit. 11.4. 2011)

Chilean System for Sustainable Forest Management Certification : Dostupné: <http://www.certfor.org/>, poslední aktualizace 2010 (cit.11. 9. 2010)

Lembaga Ekolabel Indonesia : Dostupné: <http://www.lei.or.id/>, poslední aktualizace 2009 (cit. 3. 4. 2011)

CSA SFM User Group: Dostupné: <http://www.csasfmforests.ca/home.htm>, poslední aktualizace 2011 (cit. 21. 3. 2011)

Sustainable Forestry Initiative : Dostupné: <http://www.sfiprogram.org/index.php>, poslední aktualizace 2. 2. 2010 (cit. 25. 9. 2010)

Inmetro : Dostupné: <http://www.inmetro.gov.br/qualidade/cerflor.asp>, poslední aktualizace 1. 6. 2010, (cit.13. 4 2011)

American Tree Farm System: Dostupné: <http://www.treefarmssystem.org/>, poslední aktualizace 2011 (cit. 27. 12. 2010)

Society of American Foresters: Dostupné: http://www.encyclopediaofforestry.org/index.php/Forest_Certification, poslední aktualizace 29. 9 2010 (cit. 11.3. 2011)

FSC

FSC: Dostupné: [http://www.fsc.org/news.html?&no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=1517&cHash=3656ecb766](http://www.fsc.org/news.html?&no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=1517&cHash=3656ecb766), poslední aktualizace 1. 4 2011 (cit. 1. 4. 2011)

FSC ČR: Dostupné: <http://www.czechfsc.cz/>, poslední aktualizace 2011 (cit. 20. 4. 2011)

FSC ČR: Dostupné: <http://www.czechfsc.cz/dobre-drevo-23-2010/fsc-v-cislech---ke-dni-15-2-2010-html>, poslední aktualizace 15. 2 2011 (cit.16. 2. 2011)

FSC ČR: Dostupné: <http://www.czechfsc.cz/fsc-v-cislech--ke-dni-17-1-2011.htm>, poslední aktualizace 15 .2. 2011 (cit. 14. 4. 2011)

FSC ČR: Dostupné: <http://www.czechfsc.cz/novinky/novinky-v-cr.html>, poslední aktualizace 2011 (cit. 5. 1. 2011)

FSC ČR: Dostupné: <http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/principy-fsc-certifikace.html>, poslední aktualizace 2009 (cit. 18. 9 2010)

FSC ČR: Dostupné: <http://www.czechfsc.cz/fsc-certifikace/co-je-to-fsc-certifikace--/>, poslední aktualizace 2009 (cit.13. 4. 2011)

PEFC

PEFC Česká republika: Dostupné: <http://www.pefc.cz/cs/o-nas/pefc-international.html>, poslední aktualizace 2009 (cit. 14. 3. 2011)

PEFC Česká republika: Dostupné: <http://www.pefc.cz>, poslední aktualizace 2011 (cit. 20. 4. 2011)

PEFC: Dostupné: <http://www.pefc.org/index.php/news-a-media/general-sfm-news/news-detail/item/715-pefc-celebrates-world-forest-day-launches-2010-annual-review>, poslední aktualizace 2010 (cit. 13. 4. 2011)

PEFC Česká republika: Dostupné: <http://www.pefc.cz/cs/dokumenty-ke-stazeni/standardy-ceskeho-systemu-certifikace.html>, poslední aktualizace 2010 (cit. 14. 4. 2011)

PEFC Česká republika: Dostupné: <http://www.pefc.cz/cs/pefc-certifikace/certifikace-lesu.html>, poslední aktualizace 2009 (cit. 15. 8. 2011)

PEFC Česká republika: Dostupné: <http://www.pefc.cz/cs/aktuality/49-rio-deklarace.html>, poslední aktualizace 9. 3. 2011 (cit. 9.4.2011)

PEFC Česká republika: Dostupné: http://www.pefc.cz/images/stories/dokumenty-ke-stazeni/standardy-ceskeho-systemu-certifikace-lesu/CFCS_1001_2006_230206_ZL_0108.pdf, poslední aktualizace 2006 (cit. 22. 4. 2011)

9 Přílohy

Seznam příloh:

1. Mezinárodní logo PEFC
2. Použití loga PEFC
3. Mezinárodní logo FSC
4. Použití loga FSC
5. Seznam zkratk

1. Mezinárodní logo PEFC

2. Použití loga PEFC

3. Mezinárodní logo FSC

4. Použití loga FSC

5. Seznam zkratek

AFS	Australian Forestry Standart
ATFS	American Tree Farm System
BOLFOR II	Bolivia Sustainable Forest Management Project
CERFLOR	Programa Brasileiro de Certificação Florestal
CERTFORCHILE	Sistema Chileno de Certificación de Manejo Forestal Sustentable
CFCS	Český systém certifikace lesů
CSA	The Canadian Standarts Association
CSR	Corporate Social Responsibility
CoC	spotřebitelský řetězec
FMU	certifikace obhospodařování lesů
FSC	Forest Stewardship Council
IAF	International Accreditation Forum
ISO	International Organisation for Standardisation
LEI	INDONESIAN ecolabelling Institute
MTCC	Malaysian Timber Certification Council
NGO	nevládní organizace
PEFC	Programme for the Endorsement of Forest Certification
SFI	Sustainable Forestry Initiative
SFM	trvale udržitelné obhospodařování lesů
WWF	World Wildlife Found